MÉSZÖLY DEZSŐ

Segesvári szimfónia

I.

Áldás jó Bem apámra!
Hogy küldött volna hátra!

*

– „Vas t'en! Vas t'en! Vas t'en, mon fils!
Majd ordonáncom hátra visz.
En arrière! En arrière!
Ez bölcsesség, nem balsiker!
Megmondtam – hallod? – hátra! – hátra!
Szükség lesz ilyen gyorsfutárra!

*

– Hogy hátra?... hátra?... Most?... Ilyen csatán?
Könnyebbet kérj fiadtól, Bem apám!
En arrière,
míg reng a föld, s ágyú lövell?
„Est ce qu'on porte la patrie sur les semelles?"
Így mondta büszke Danton,
helyt állva honni hanton...
Jó Bem apám,
Csizmám sarkára nem tapad hazám –
magammal hogy' vihetném
egérutat keresvén?
Mon Père! Mon Général!
Fiad melletted áll –
ha kell, áldozva vért is –
csak azért is!

II.

Be a kukoricásba!
Elértek – mindhiába!

*

Hogy is volt?
Már nem tudom… rám dőlt a mennybolt…
Kukoricák… Itt kell veszteg maradni?
Én árva Kukorica Jancsi!
Lesz-e, ki idejében meglel?
Itt ér az éj?… Itt ér a reggel?
Nem fáj, amíg nem moccanok…
De egy konok,
kemény marok
mindegyre megráz…
Ez a sebláz?

*

Élek?… Halok?…
Vaktában nyargalok…
Belep forró folyam…
Kár volt eladnom a lovam!
Sokan kívánják vesztemet, sokan!
Szívemig ér a méreg…
Mázsás súly szinte szétnyom…
Mögöttem mennyi vérnyom!
Sarkamban mennyi véreb!
Mind itt zihál!
Mi vár?…
Maholnap…
csupán idomított kutyák csaholnak?…
Potomság!
Azért se lesz övék az ország!
Magam vagyok?
Átlőtt oldallal, mint a farkasok…
Élek?… Halok?…

III.

Élek még, élek, elhízott kutyák!
Mint éhes farkas, csont és bőr vagyok.
Zsoldért öldöklő, ránk terelt kozák,
s kurv'anyja német, ki nem irthatott.
Míg van legázolt, honn is hontalan,
kopó föl nem hajt, fegyver el nem ejt;
sötét erdőbe vettem be magam:
eleven testek rengetege rejt.
Széléig sem merészkedtek ti már
a sűrünek, mely engem eltakar:
feszűl elébem százezernyi törzs;
indázva fon be milliónyi kar;
tenyér tapasztja átlőtt oldalam;
leányhaj lombja itt a fürtös ág;
elnyúlok én alatta boldogan…
De nektek, holdkóros, csahos kutyák,
düheim otthagyom a hold alatt,
hogy majd lidérces súllyal nyomjanak,
s lidérces lánggal égig nőjenek!
Mert nem bánom, hogy csont és bőr vagyok,
de nem tűröm, hogy bronz és kő legyek!

MEZŐ FERENC

Szása Petrovics:

Végakaratom

Szabadság? Szerelem?
ritkán emlékezem,
gyógyírként szépít a távol,
hogy nem lettem képviselő, s
Júlia mástól viselős,
nem bánt,
hogy sifonérban
porlik az özvegyi fátyol.
Bajkál-tó tükrében
nékem kunsági gulya kolompol,
s lomha hulláma a víznek
mintha volna homokból.

Jurtámban még sürög
egy burját mennyecske,
báránykám, becézem
mert szőrös a keble,
faggyú ízű pirkadatomra
bégetve jön meg az este,
nincs testamentumom
bármiféle lomról, de talán
akad még a pipámba dohány,
s mint füstkarikám,
szétfoszlik monomán
álmom a forradalomról.

Kumiszom komisz másnapja gyötör,
nem támadok ebből soha föl,
a dzsidás. a kukoricás, oh! de bohém,
ott esem el, ha meghalok én,
de csontom békében így se marad:
Akasszátok fel a kazánkirályokat!

Barguzin, 1867

CZIGÁNY GYÖRGY

Tél, temess el

Megadom magam itt a szürke havaknak.
Behunyom a szemem, ha rügyek fakadnak,
és átkozom azt, ki innom ad és enni.
Tudnám bár szerelmem, sorsom elfeledni.
Gyógyuló sebbel és bomlott képzelettel,
számon csak hópihe csókja: tél! – temess el.
Mondjátok, ha kérdik valaha majd bárhol:
Hazájában vérzett el Petőfi Sándor.

Hiába derül rám jósággal sápadt nap,
csak nyírfa derekát álmodom vágyamnak.
Szomjúhozom édes, anyai beszédet,
álmomba mostoha, idegen szó téved.
Fullaszt a levegő itt felhő s föld között.
Testembe idegen, fázó rab költözött.
Mondjátok, ha kérdik valaha majd bárhol:
Csatatéren halt meg rég Petőfi Sándor.

Kényszermunkás idő arat itt perceket.
Volt egykor alföldi nyár este? Nem lehet!
S nem lehet pusztulnom, de pusztul az emlék,
mert a szent szabadság helyettem halt meg rég.
Csak a csikorgó szél nyitja rám az ajtót.
Fagyott hasábfaként hevernek az alvók.
Mondjátok, ha kérdik valaha majd bárhol:
Haláltól megfosztott holt Petőfi Sándor.

Barguzin, 1953 december havában

DÖBRENTEI KORNÉL

Petőfi naplójából

Barguzin, 1956. január 1.

Nemrég tudtam meg egy ide átirányított kényszermunkatáboros fogolytól, hogy az egyik Jakutföldtől északra fekvő lágerban együtt raboskodott egy bizonyos Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij nevű íróval, akit 1849-ben a cár elleni merénylet miatt először halálra ítéltek, majd kegyelmet kapott és száműzték Észak-Szibériába. Ha az a merénylet sikerül, talán másként alakul szegény hazám sorsa.

*

A cári udvarból ma felkeresett egy keménykalapos, sötét ruhás úr, aki négyszemközt kívánt beszélni velem. Kiderült, hogy titkosügynök. Fölajánlotta, hogy visszatérhetek Magyarországra, garantálják biztonságomat, ha cserébe rendszeresen tájékoztatom a cári titkosszolgálatot az otthoni helyzetről. Spiont akarnak belőlem. Végighallgattam: inkább maradok.

*

Mahorka füstje fonalával fércelem állhatatlan
bizakvásom az alacsony éghez, bár reménytelen;
hótól ormótlanná hízott felhőkön ezért a gyászszegély,
velük üzenek, sártekei porként nagy-szándékú trónfosztó,
a Seregek Urának, édes Istenem, Magyarok Istene,
ma lettem 33 éves, elvetélt Messiás-korú,
itt, e téboly-parttalan, sztyeppe-horzsoló végtelenség
közepén, ahol az otthoni télbefehéredett puszta
boglyakemenceként melengető. sültalma illatú
emlék s mintha évezredekkel előbb kezdődött volna
keresztfára megérlelt életem, melyet megaláz, de
meg nem vált a rabszíjon rózsafüzér-kegyelem, mert kihalt
szívemből a Lét, a szabadságra, szerelemre szilaj,
a halálom éldegél e lélektől szenvedéllyel vásottá
viselt testben, múlásomhoz már nincs közöm, kívülről
nézem, miként cseperedik, s hogy kilombosodjék,

s kopár árnyékká tikkasszon, ma megöntözöm rohasztott krumplihéjból kizsigerelt komisz főzettel, fortélyosan gyóntató bájital a vodka, salaktalanná tündököltet érzést, ideát, mert szagától ördögűző az okádás.

Ó, itt nincs óévet lármásan elűző kereplő, se harsányan múlttá marsoltató trombitaszó, és nincs újév se itt, minden esztendő előre elvénhedett, ránk mázsált, mozdíthatatlan tömb az idő és a tér gémberisztő hideget visszhangzó verem, örök farkascsapda, alján a ver sacrum, a szent tavasz, gyorsággéssel élte föl önáldozó ifjúságunk, s világbíró vággyal ajzotta ragyogni hars-fehér fogsorunkat, melynek mindegy volt harapás vagy nevetés, mély-büszkén tolult fel a farkasok dala, igen, átlőve oldalunk, de az a seb a szabadság vakablaka, s a vonítás Holdra karikázó gyötrelem-kötele hány verszt hosszú a fájdalomtól hazáig, s hány nemzedék kapaszkodik rajta fel a Koponyák Hegyére? Vonszoljuk magunk után a napokat, mint bokára láncolt vasgolyóbist vagy a Földet, noha éjjelente, mikor odaát irdatlan, sötét medvebundában alszik Európa, az újra csendes, én rögeszmésen az alföldi rónaság körül keringek, univerzumából kiszakított bolygó vagy ellobbanó sorsával zuhanni rendelt meteorit, a hó akár a tejúti csillagpor, mintha rostából hullana, ellepné nyomunk, mintha sose lettünk volna, ám legenda-búrában lobogó létem átég az időn, nem oly gyarlón, mint ez a bűzös faggyúba ojtott kanóc, de diadalmasan, mint a vodka, átfényesedik, feledhetetlen, akár a Bem vezényelte lövegek torkolattüze, megvirrad, elnyűtt testemen napkelteként föllángolnak a kozák pikákat memorizáló sebhelyek, a halállal kiegyezni szabad, de az élettel nem alkuszom, s hiszem, mire száz év elpereg, lesz újra magyar forradalom, győz-e vagy ismét veszit, ki tudja, a Bajkál tó jegén lékek, hová nyílnak, múltba, jövőbe?, lent elveszejtésre szánt halak hada tátog s felettük a lék körül a szomorú, szigonyos muzsikok kopott töviskoszorúvá összeállnak.

NOVÁK BÉLA DÉNES

Petőfi Sándor:

Verses napló

1.

Hová, hová visztek még engemet?
És ha névtelen sírba rejtetek,
Születik-e majd oly magyar ember,
Ki egy Petőfit végleg elfeled?

Beregszász, 1849. dec.

2.

Tegnap új fogolycsapat jött.
Egyikük híreszteli,
Világosnál Görgei...
Mondja! De a hátam mögött!

Kijev, 1850. ápr.

3.

Lelkem-nyoma is kihűlt már talán,
Kossuth, Bem sincsen, s tán meghalt Júlia?
Nékem majd egyszer szobrot állita,
Ki versem-nyomán Hazatalál!

Omszk, 1851. máj.

Iliszunszki énekek

4.

Hogymint lehetsz otthon, kicsi fiam?
Apádat, lásd, cenzúrázta a világ…
De mit beszélek? Hogyan láthatád?
A váltságdíjam én lettem magam!

5.

Robeszpiert legott lefejezték.
Ha magyar vagy Istenem,
Nem tűrheted már tovább,
Költődet hogy élve eltemessék!

Iliszunszk, 1853. jan.

6.

Begyógyult régen, súlyos, szúrt sebem.
Csak lelkem ég, tőle kérdezem,
Mi lehet honn'? Él-e még Hazám?
Sok ezer versztáról nem láthatám.

Múzsám miről egykor faggatott,
Német, muszka dúlta a kis lakot?
A szabadságért futtam, ím rabságba,
Fogoly, ki visszaálmod otthonára.

„Meglásd, kiváltanak! Én itt halok…"
Nyögte halálán Kovács százados.
Orjol mellett kaparták a földbe,
Egy részeg kozák a hantot leköpte.

Még úton vagyok? Bizonytalanul
Száguld a semmibe a szél, vadul.
Tán ha körbejárta mind a földet,
A tájfun, az orkán, hazagörget.

Iliszunszk, 1853. márc.

7.

Volt itt egy burját menyecske,
Aki – lássatok csodát –
Belőlem nem a költőt, de
körszakállamat szerette!

Iliszunszk, 1854. jan.

8.

Érzem, másodszor is meghalok.
De most már Istenigazából!
Ne higgy a pletykának ott fönn, Uram;
Én csak évszázadokat csalok!

Iliszunszk, 1855. márc.

FECSKE CSABA

Alekszandr Petofi:

Bús őszi vers

Bujkál a Hold szakadt felhők között,
mint betyár, kit a pandúr kergete.
Üvöltöz az őszi szél a fákkal,
s halott leveleiket rázza le.
A hegyről sebesültként dől a Nap,
kínjában belémlő néhány nyilat.

Csillag-lyuggatta sötét ruhában
jő az este, e bús képű vándor.
Eltűnődőm, vajh honnét menekül,
tán az én szeretett hazámból,
melynek testére rászáradt a vér –
Miért is hagytam magára, miért?!

Szívem, mint kialudt tűz parazsa
a hamu alatt, nem lobbantja fel
többé egyetlen szép menyecske sem;
sötét hajamra immár dér lehel.
Súlyos sötétség borul a földre,
belém váj az önvád éles körme.

Barguzin, mormolgatom magamban,
miközben az Alföld jár eszembe.
Lelkem, mint a sas magasba vágyik,
de a szárnya már rég visszanyesve.
Scsit hoz egy néne, köszönök neki,
mint a remény halnak el léptei…

Barguzin, 1874. okt. 30.

BALOGH ROBERT

Petőfi Sándor:

Fellegek

Száraz szél jön el…

Száraz szél jön el,
Az óceánból kiszárad a sár is.
Port kever az égig a szél,
Elhervad minden, ami él…
Az öröm?
Kis gyöngy.
Tán fölhoznám, ha nem lennék ily gyönge!

Barguzin, 1857. (szeptember előtt)

Ősz fürtjeim…

Ősz fürtjeim mind levágom!
Elmúlt az én ifjúságom…
Tükör fölé mit is tegyek?
Mivel csaljam a szememet?
Mivel csaljam a szívemet?
Elárul a halkabban dobogás…

Barguzin, 1865. (december)

Volt egy lány!

Volt egy lány! Oly egy lányka!
A szeme sötét,
S mégis ragyog,
Tündöklése éjre váltott,
Halott költő nyugvására.

Barguzin, 1867. (szeptember)

Úgy élek, mint rendelé az Úr!

Úgy élek, mint rendelé az Úr!
Erőst nem ver, veretlent se hagy...
Élek még, de minek?
Ha szívemből a szeretet,
A gyűlölet
Egyszerre elköltöztenek?
Toldott láng a remény, aludj ki, ne élj!

Barguzin, 1867. (szeptember)

Megtört a Nap...

Megtört a Nap könnyeinek sugára.
Tündöklő szivárvány? A dicsőség?
Döfött volna mélyebbre a kozák pikája...
Nem locsogna szívemben a vodka imája...
Hány színű lánggal ég a vodka, ha szívvel együtt ég?

Barguzin, 1867. (szeptember 15-e után)

S hazatérek, álmomban...

S hazatérek, álmomban nem ismer meg senki már,
Szobrot nem remélek, de a nevem is elfeledték...
Csak az az ember, ott messze, persze, hogy kaszál,
Megáll, köszörüli a kaszát...
Hallom a pengését,
Amint mozg a kéz,
Most felnéz,
Bámul engem, de tekintetem félre fordítom...
Mit gondolhat, hogy én miről gondolkodom...

Barguzin, (1870. március 15.)

SZENTI ERNŐ

Felfejtett múlt

Igaz, de csak egy feltétellel;
ha tényként fogadod el
az egyenesre kalapált eget.
Messze az egésznyi valóságtól.
Emlékenként felfejtett múlt.
Reszelős hangon szól a szél
mint annak idején, szeptember végén.
Tengervíz háztűznézőben.
Barguzinból kiszökött az ősz.
A tél dere már megüté fejemet.

VASS TIBOR

(J)avulási szándék

Mikor érsz rá magadra, Petőfi Sándor?
Tivornya éjjeled és napod;
Az ördögért! hisz az isten elvisz,
Ha még soká így folytatod.

Szeretetreméltó barátom,
Nézd csak meg a tükörben magadat;
Hát ember az, akit ott látsz? Menny kő!
Tükröd kísértetet mutat.

Fiú, légy hát okosabb valahára,
Szedd rendbe rendtelen életedet;
Hidd el, kedves pajtásom, az ember
korhelység nélkül is ellehet.

Naponként Zweigelt borocska,
Csak egy palack, annyi untig elég.
S mi a szerelmet illeti: jobb lesz
talán szeretők helyett eleség.

De mit beszélek! mit beszéltem!
Zweigelt borka és eleség?
Én és eleség? Egy palack és én?
No hisz csupán az kellene még!

Ó nem, nem! engem a rendes élet
időnek előtte megölne, tudom;
Sándor vagyok, Sándorilag kell
Végigrohannom a Petrovicson!

BÉKI ISTVÁN

Petőfi Sándor:

Egy bujdosó levele

Jöjj, tavasznak illatos füzére!
Tegyelek föl sírom keresztjére.
Hazám, hol toronnyá nőtt a hullám,
A távolba én gyáva, reszkető legény
Elszálltam tőled, kékesbarna éjjelen
Hátrahagyva szerelmet, bort, tollat, kardot,
Csak lézengek e messzi földeken.

Hazám, kinek hűséget fogadtam,
Minden fuvallat érkezésivel
Egy-egy megszáradt szirmot hullat el,
S csüggedt fővel önnön kimúlását várja.
Elszálltam tőled, kékesbarna éjjelen
Hátrahagyva szerelmet, bort, tollat, kardot,
Csak lézengek e messzi földeken.

Hazám! oly messze tűn a szép vidék,
Hol kalmár szellő járt a mezőkön,
S vett a füvektől édes illatot.
A távolba én gyáva, reszkető legény
Elszálltam tőled, kékesbarna éjjelen
Hátrahagyva szerelmet, bort, tollat, kardot,
Csak lézengek e messzi földeken.

Óh! öcsém, ki nem úgy, mint én gyáva,
Reszkető legény, te féled Istent
S a földjét, csókold helyettem a lányt,
Becsüld a jó bort, faragd a lúdtoll hegyét,
Ragadj kardot védeni a földet, ha kell,
Hogy nyíljon a virág, szirma ne hulljon el,
S Isten megáldjon, édes Pistikám.

Barguzin, 1868. 03. 06.

SZÉNÁSI MIKLÓS

Hátrahagyott versek Barguzinból

Mártzius, te hűtlen szerelmesem,
Nem esik jól nekem semmi sem,
Hogy fellobognak virágos zsoltáraid
Minden szirom, minden szikra
Csak táplálja rongy fájdalmaim.
Tűzeső hull elmém borús tájaira.
Istenem, magyarok hűtlen ura,
Meg kell a szívnek hasadnia.

*

Ímé este van már,
Az égen lassu hold jár,
Ímé este van már.

Álom nem kerülget,
Szemembe könnyűk gyűltek,
Álom nem kerülget.

Akik elmaradtak,
Talán tudnak szabadnak,
Akik elmaradtak.

Talán tudnak szabadnak,
Szabad, halott magyarnak,
Akik elmaradtak.

Ímé este van már,
Az égen lassu hold jár,
Ímé este van már.

*

Folyam az éj. Setét
tengerbe torkolló folyam.
Ott járék partjainál
S olyan szél ragad
Rojtos ingembe
Vadul, hogy néha
Már-már azt hiszem,
Hanyagúl szárnyára kap,
Mint béna hernyót
Az éhes madarak.
Nem tudom, sekély
Hantomat majd
Ki koszorúzza meg.
Ki áll fölébem
Hajadonfőtt és súgja
Vak csillagaimnak
Éltemet? Cirill és Method
Torz betűivel fejfámra
Kapart nevemet ki érti meg?
Folyam az éj. Egyszer
Vizének megyek. Hideg
Lesz nagyon. Sodrása
Eltép a földtől, ahol
száműzött nyomorult,
Egyedűl lakom.
De hold kél majd
Talán, s az égi ablakon
Kinéz egy régesrégi lyány,
És azt mondja:
Sándorom, jöjj…
Júliád… örökké… szeret…
És akkor már
Ott lesznek mind,
Akiket a sors őrült
Kereke szanaszét vetett.
Ott lesz az angyal
És reánk nevet.
És szent tekintetével
Gyógyítja lelkünkön

Azt a végtelen sok,
Örökké feltépett sebet.

Setét folyam az éj.
Hiszem, hogy vége lesz.

*

Én voltam a tűz,
Mely Mars szívéből fakadott.

*

Koszorúid vidd innen, Apollon.
Haragos hajfodrász az ősz,
Kezében csattogó olló.
Ifjúságom, a szent, bősz
Orkán martaléka lett.
Hol álltam, lábomnak nyoma
    sincs már.
Pipám parazsára ugyan
Hogyan is emlékeznél,
Szerelmes szép honom?

NOVÁK VALENTIN

Kukorica megfosztása babérjaitól

Versezet a János vitéz modorában

Kukorica Jancsi fölvett művész-nevem,
Fölvetett engemet az örök szerelem.
Fölvetett engemet feledés bugyrábul,
S népi hőssé lettem Sándor jóvoltábul.

Igaz, nem vívtam én taljánnal, sárkánnyal,
Lány után szaladtam kirántott szablyával.
Ilust is megcsaltam fűvel-fával, nővel –
Nem szép Tündérország, nékem pokol jő el.

Sándort jól ösmertem, sokat ittunk együtt,
Bor- és kocsmaillat, honnan ihlete gyütt;
Lehazudtunk mi ott csillagot az égrül.
Nem éltem én soha, hallják, oly vitézül!

Munka-gyűlöletet Lúdastól tanultam,
Nagyotmondás végett Háryt koppintottam,
Balassa súgta meg, hogy fussak nők után,
Pató Pál okított: éljek henyén, bután.

Ennyi sok tudással fölvértezvén magam
Számoltam a birkát, számoltam hasztalan.
Fejemből a számok mindég tovaszöktek,
Így öszves gazdáim hamar kifizettek.

Jártam a pusztákat, ősfenyérbe' háltam,
Mígnem banditákra s barátra találtam.
Véres pénzük kellett dohányra, rossz-nőre –
Iluskát kívántam messzi temetőbe…

Majd elcsíptek egyszer, kényszerrel elvittek,
Távoli országba' huszárnak megtettek.
Jó, hogy lovat adtak, mert biz' jött a tatár…
Lábamon szaladjak? Nem vagyok én agár!

Invalidus lettem, akárki meglássa,
Félkarom elrejtem a harci gúnyámba.
De ha ölelni kell, kinő veszett karom,
Pénzzel telt csákómat a fejembe csapom.

Tiszta szűvel kincsér' megnősültem százszor,
Újabb hódításra telt a hozományból,
S mikor már üldöztek nem ketten, de százan,
Egy rozzant tutajon a tengerre szálltam…

Hajótörésemet nem mesélem el most.
Sándor ötlete volt, írt is boszorkányos,
Óriásos strófát, mekkora hazugság:
Még hogy sárkány, medve, még hogy Tündérország!

Most is itt ülünk egy kancsó ital mellett,
Győzködöm is nagyon, e' van, ennyi tellett,
Inkább le se írja, meghülyül a jónép,
S végül egy korhelyben találja föl hősét…

Sándort azonban már meggyőzni nem lehet.
„Forradalom előtt kell egy hős!" Fölnevet. –
S Kukorica Jánost vitézre színezte,
Az igazságot, lám, mindenki feledte!

FENYVES MARCELL

Marsnak mása

Marsnak mása, fiam, Jankó: hihető fogadalmad,
hogy te az ellankadt idegű lanttól szabadulsz már?
Jó döntés meg igaz, s igazán helyesen cselekednél,
így a szokott feddést ma ne várd –, de azért ide hallgass!
Ott elvesznem, a harc mezején, csuda tudja, miért nem
kellett vagy lehetett, ahogy azt versben kitaláltam,
mert amidőn a kozák, az a muszka betyár, az a balfék
Szentpétervárott kalapált karabélya köhintett…,
majd valahogy: „koc-koc”, kacagott a legényen a fegyver,
szárnysuhogást hallok közeledni. Egy épp hazatartó
griff hátán menekültem a muszka elől Jetiföldre.
Ősmagyarok: Jeti-nép él itt; a folyóban aranyhal,
illatos ágak közt égig kúsznának a hernyók.
Egy csodaszarvas? Száz? Hemzseg tőlük kerek erdő,
lelked fattya lakik, Jankóm, te arany, közepében!
Szomszédom nem akárki: vitéz ő, Tengeri János;
Toldidnál Toldibb, s tejen él, szörcsögve pipázik.
Mintha a vers írná lényem; mese tenne valóssá –,
sodró ég, amin állok; a föld jajgatna fölöttem?

VÖRÖS ISTVÁN

Alexandreida és Szibériáda

avagy mi lett volna,
ha más írja a magyar irodalmat?

Bevezető

Začinám totu knižečku.
Nerozumíš mi? No, ale!
Halotti ingem fehér volt,
a kenyér mindig fekete.
Kinek verséért az élet
öles kondérba hord vizet,
Alexander Petrovič még
egyszer mindenért megfizet!

Húsz év múlva

Mint az Ural csúcsán a jég,
minek megárt a nap s a szél,
reped szivem. Többé nem ép.
Túl sok neki a messzeség.

Köröttem szúnyogmiriád,
Zoltán fiam, ki van veled,
kínozza arcomat, s kezem,
hogyan telhet az életed?

És élsz-e még? Egy éjszakán
tisztánlátóan, egyedül:
a múlt lecsapolt mocsarán
bolygó lidérced átrepül.

És ekkor szívem a hóba hull,
mint vak parázs egy éjjelen.
Egy szúnyoglárva itt az úr
ha kelő napként megjelen…

Áttetsző testtel

Nincsen nevem, se hazám,
se ügynököm, se anyám,
nincs bölcselőm, se fedőm,
se csónakom, repülőm.

Harmadéve nem vagyok,
tudják ezt az angyalok,
száz esztendőm bérlemény,
huszat kibérelek én.

De a tenger föltámad,
elég rá egy évszázad.
Föltámadás, halihó,
gurul, mint a mogyoró.

Nincsen csoki, nincs cukor,
csak a hálás jelenkor,
elfognak és felkötnek,
utcanévvel elfödnek,

Petőfi-híd, -rádió,
laktanya és induló.
Ahol áll a szobrom is
hever ott majd egy kavics,

nem is kell hogy megtaláld,
hogy kipróbáld a halált,
átlátsz majd az ingemen,
s gyönyörűszép szívemen.

A cári erdőben

Odabenn a mély vadonban,
szúnyogosban, viharosban,
lassú folyó közelében,
minden billeg, mint az ében,

talán egy másik mesében,
nem létező más vidéken,

abban a kis kutyaólban,
ahol minden mindig jól van,

úgy hírlik, hogy elkallódtam,
a múltammal elszámoltam,
aki vagyok, sose voltam,
másik létbe begubództam,

mert elhoztak a katonák,
elvesztettem itt a hazát,
azt se tudom, tót vagy magyar,
ha a hó lassan betakar.

Ki vagyok én? Senki Sándor,
aki nem lát a pipától.
Se költő nem, se katona.
Nem hallom, ha hí a haza.

Nem hallom, ha elutasít,
lakok egy jó katonasírt.

A kék torpedó

Mi nem vagyunk tudósok
és papok se vagyunk,
mi nem vagyunk se hősök
nem szívesen halunk,

ájultan nem heverünk
a folyófeneken,
lehet, hogy Oroszország
kofa, ne hős legyen?

Fönt kék a firmamentum,
lent vérben fürdenek
az órák. De mi távol
vagyunk, mint a hegyek.

A sötét bérkaszárnyák
alatt szótlanul és
megbonthatatlanul a-
nyag, akár a sértés,

mind együtt ülünk tegnap.
De holnap nem sírunk,
mert lesz már kenyerünk
és akad fasírtunk.

Minden nap egy bánatot
gyomlál ki szívünkből.
Dolgozik a munkás, a
hivatalnok körmöl.

Holnap azbesztból, vasból,
gránitból építünk
új mennyországot, mert még
nincsen ég fölöttünk.

Csúnya, tömpe ujjaink
életet formálnak,
csak felhőkarcolókból
áll majd a vasárnap.

Új színeket keresünk,
tenger alá bújunk,
mi új költők új vizek
mélyébe hajózunk.

Nem beszél a fákkal…

Elvesztettem, amit ember veszthet el,
ürességtől kong e lélek és e fej.
Ölemben egy girhes kutya üldögél,
asztalomon, ha van, száraz a kenyér.

Magyar voltam egykor, most orosz vagyok,
átalakítottak csodadoktorok,
ők jelölték ki az ellenségemet,
és én elfogadtam, hogy így is lehet.

Minek is kéne még nékem a remény,
a szívemben ha ép minden véredény.
Nagyobb Oroszország, mint sokan hiszik,
álmomban belőle levágok picit.

És mint egy egér a sajtdarab fölött,
nézem a darabkát, ahogy gőzölög,
édes vagy orosz föld, édes igazán,
sose gondoltam, hogy itt lesz a hazám.

A síkság itt bizony szélesebb, nagyobb,
farkas jár a réten, hóban angyalok.
Múltamat, jövőmet, mindent eltemet,
megírom egyszer az orosz életet.

Jön a változás, jön, mindent elsöpör,
ember lesz a medve, ember az ökör.
A hideg utcákon hölgyek és urak
batyuban hordják majd minden cuccukat.

Eltűnik a pénz és el a vagyon,
végre nőt szerezni itt az alkalom.
Térdem alatt olyan asszony sír, nevet,
odaadnám érte máskor e nevet:

Alexander vagyok. Sándor valaha.
Rám ismer a nő is, eláll a szava.
Nem beszél a fákkal most az őszi szél,
szabadságot ki ad ennyi szégyenért?

Bár dél s est között van, szédelgek csupán,
elaludt a nő is, a sírás után.
Talán meg se történt mindez énvelem,
hogy nem haltam még meg, azt is szégyelem.

Új évezred felé

Én kétezret még biztosan megélem,
az új évezred fölvesz, mint egy inget.
Ülünk a metrón, majd lenn a mélyben,
mert így visznek egy jobb időbe minket.
Az új időben áll majd egy toronyház,
én lift leszek, ha te a liftnek gombja.
Ha híd leszel, hát én leszek a korlát,
van, ki kutyáját a Tabánba hordja,
csak jel leszel a BNV-keréken,

meglát, a lábát emeli csaholva.
Tovább lóbálja felettünk az égen
az ózonlyukat Isten, ez a pitbull,
hiába rág a hosszúcsontú vérrák,
a létezés vidám napokra széthull.

Kővilág

Mert elhagyatnak akkor
mindenek, mindenek,
külön a kutyaólak
és külön az egek.

Levegőben madárhad,
a földön kelő fény.
Az örökös sötétből
egy fegyenc előlép.

Virrasztottam éjjel és
virrasztok nappal is,
meglát Isten a napon,
hallja a hangom is.

Milyen üres a világ,
fekete, fekete.
Halott redő, kő vagyok,
törmelék tenyere.

Folyik rajtam könny helyett,
igazi könny helyett,
Istenem csak most egyszer
szólhatnék teveled.

Epilógus

A halállal már megjártam,
lehet, hogy rosszul csináltam,
    rosszul bizony...
innen ez a halál-iszony.

Láttam sok kevély haldoklót,
kinek a nemlét mindegy volt:
    S egy a testem!
Őket ezért irigyeltem.

Nem törődtem bennülővel,
hetyke úrban az ördöggel.
    Nem is láttam,
mintha látnám, úgy csináltam.

A halálom, ím, megjártam,
pont olyan volt, ahogy vártam,
    kicsit rosszabb,
sétáltam ott utcahosszat.

Ha egy földi denevérrel
találkoztam, s bevert léttel:
    nem vitáztam,
a semmiből félreálltam.

Kik kicsinek és fehérnek,
talán élőnek is vélnek:
    Hóvirágot
gyökér nélkül még ki látott?

Most, ha adná is már, késő:
Egy nyugalmam nincs, a végső:
    Mert hogy üljön
(nincs kalitja, hogyan nyissa)
szabad lélek csupasz földön?

TOLVAJ ZOLTÁN

Petőfi Sándor:

Weöres Sándor

Nicsak, nocsak. Elkerült a dárda.
Mégse jött el értem most a várva
várt lovas kozák, a szép halál;
azt hihetnénk, bárkit megtalál.

Mily nagy áldás élni ennyi évet.
Igaz – sóhajtja már a korban érett,
régóta nem számlál időt, a tűnőt,
hisz mindezen 170 éve túllőtt.

Most láthatod, hogy verses ékem
hogyan döcög Tunguz vidéken,
nem ír egy szót se, ki itt bujkálhat
pőre partján e hűs Bajkálnak.

Tetteket firkálni nincs füzetbe' méret,
már csak nézelődni tér belém a lélek.
Így telik minden napom e messzi földön
– s itt minden tudor teóriája földöl,

ha kunvidéki Róna hely't A Sztyeppe! – írom,
s csíki bércek helyett szidom Pamírom;
tudom, hogy nincs közel (mondják az élcelődők),
de Kárpátok helyett Pamír, a bérc-elődök,

s földrajzilag elérhetőbb Szibériák…
Itt szívem, lelkem friss közegben méri át
örök időben ezt a bús tragédiát,
mint rossz pulóverét lefejtő vén diák.

Így került kezembe hát, öcsém, a Sándor.
Egy törpe testű, szélruhájú, ősi vándor,
kákabélű, cérnahangú, úgy, mint jómagam,
és sosem jutott reá seregnyi szép madam,

mégis áhítattal szólt a párcsatákról,
friss tavaszt megmérgezőkről, ópiátról,
és nyugalmat öntözött kigyúlt sorokba,
földi kincseit dobálva már sarokba.

Minden életszikra mentén ott a holtsáv –
erre ő se mondhat többet, mint: „Potomság.”
Mégis élünk, dúl a Vis Vital, a Prána.
S ha jő a vég? Két ágy között. Hol ott a párna.

Képek jegyzéke

Borító 2. A magyar szabadságharc centenáriuma. Plakát 1948-ból.
Borító 4. A magyar szabadságharc apoteózisa. Olajnyomat.
3. o. Petőfi Sándor. Fametszet.
10. o. Honvédtoborzás. Vincenz Katzler litográfiája, 1850.
17. o. Magyar kortes 1848 előtt. Színezett olasz litográfia.
23. o. István nádor bevonulása Bécsbe 1848. március 15-én. Litográfia.
27. o. Arany János. Barabás Miklós acélmetszete, 1860.
36. o. A szabad sajtó első termékeinek szétosztása a Landerer és Heckenast nyomdánál, 1848. március 15. Vincenz Katzler litográfiája, 1850.
38. o. V. Ferdinánd fogadja a magyar országgyűlés küldöttségét 1848. március 15-én. Vincenz Katzler litográfiája, 1850.
45. o. A magyar jurátusok köszönetet mondanak a bécsi egyetemistáknak 1848. március 16-án. Winzenhörlein litográfiája, 1848.
48. o. „Talpra magyar!”. Bellony László festménye alapján készült olajnyomat.
51. o. Magyar nemes díszruhában. Színezett olasz litográfia.
55. o. Petőfi Sándor. Barabás Miklós acélmetszete, 1860.
63. o. Magyar nemesek. Franz Kollarz litográfiája.
66. o. A magyar szabadságharc apoteózisa. Olajnyomat.
72. o. A nógrádi tisztválasztás diadala. Litografált kottacímlap.
82. o. A magyar országgyűlés küldöttségének partraszállása Bécsben, 1848. március 15. A kép bal felén, a zászló előtt fáklyával Batthyány Lajos, a kép középpontjában, égre emelt kézzel Kossuth Lajos látható. Franz Kollarž litográfiája.
87. o. Bem honvéd altábornagy diadala 1849 ápril havában. Bőhm Pál festménye alapján készült olajnyomat, 1870.
93. o. Petőfi halála a segesvári ütközetben. Suhajdy György litográfiája Szemlér Mihály rajza alapján. Grund Vilmos utódai kiadása, Budapest.
97. o. Petőfi apotheosisa. Franz Kollarz litográfiája, Bécs.